

А.П. ГОЛОД,
кандидат географічних наук,
докторант Черкаського державного
технологічного університету,
м. Черкаси

Н.С. ЦЬОЛКОВСЬКА,
студентка факультету здоров'я
людини і туризму,
Львівського державного
університету фізичної культури,
м. Львів

ПРОБЛЕМИ БЕЗПЕКИ У ГІРСЬКОЛИЖНОМУ ТУРИЗМІ

Гірськолижний туризм є одним із найпопулярніших видів активного відпочинку у різних регіонах світу. Хоча традиційно цей вид туризму вважається престижним та елітним, насправді він доступний для людей різних вікових та соціальних груп.

Водночас, незалежно від індивідуальних особливостей туристів, надзвичайно важливу роль у гірськолижному туризмі відіграє безпека. Загалом, рівень ризику виникнення травм різного ступеня важкості у цьому виді туризму є досить високим і зростає обернено пропорційно до досвіду туриста.

Загалом, варто виділити дві групи проблем безпеки туристів у гірськолижному туризмі:

- пов'язані із наявністю та якістю спорядження та інфраструктури;
- зумовлені станом дотримання туристами вимог безпечної поведінки на трасах.

Щодо першої групи проблем, то, як слушно зазначає П. Масляк (2008), задля безпеки туристів на гірськолижних курортах повинні працювати пункти прокату гірськолижного спорядження, дорослі і дитячі лижні школи, групи інструкторів зі сноубордингу та катання на лижах, бригада професійних рятувальників [1, с. 224].

Із урахуванням того, що спорядження для гірськолижного туризму є досить дорогим та малодоступним для широкого кола туристів, значного поширення набули послуги щодо оренди такого спорядження, які надаються у всіх гірськолижних курортах, а також у багатьох великих містах. Власне, орендоване спорядження часто може стати додатковим фактором небезпеки під час здійснення гірськолижних спусків. Адже, по-перше, воно не є новим і може уже на момент використання втратити ресурс надійності. По-друге, будь-яке орендоване спорядження є незвичним для конкретного туриста і потребує адаптації впродовж певного часу, що також зумовлює зростання

ризиків травматизму у перший період занять гірськолижним туризмом.

Серед загальних вимог щодо безпеки у гірськолижному туризмі фахівці виділяють такі:

- наявність інформації про можливі загрози та «відкриті» і «закриті» траси перед початком підйому;
- встановлення попереджувальних знаків про небезпечні місця на самій трасі;
- чергування рятувальних служб екіпірованих необхідним спорядженням;
- встановлення на небезпечних ділянках траси сіток-уловлювачів та захисних матів;
- безпечність та своєчасне технічне обслуговування витягів та підйомників [2].

Безпека туристів на гірськолижних трасах багато у чому залежить від їх особистих навиків та досвіду. Певну роль відіграють також організатори гірськолижного туризму, які повинні наголошувати на тому, що особиста безпека гірськолижника забезпечується використанням добре відрегульованих кріплень, доброю технічною та фізичною підготовкою, дотриманням правил поведінки на трасах, знанням прийомів правильного падіння, взаємної ввічливості тощо [3].

У практиці організації гірськолижного туризму в Україні сформовано низку правил, що покликані гарантувати особисту безпеку туриста, основними з яких є такі:

- швидкість спуску на трасах має відповідати фізичній і технічній підготовці лижника;
- лижник повинен контролювати свою швидкість і засоби пересування, враховуючи кривизну схилу, погодні умови, для того, щоб не створювати на схилі небезпеку іншим туристам;
- пересування на трасі в стані алкогольного або наркотичного сп'яніння категорично забороняється;
- лижник, рухаючись вниз по схилу, має вибирати такий напрямок руху, щоб лижники, які знаходяться нижче, були впевнені в своїй безпеці;
- після падіння потрібно швидко встати і звільнити трасу, перемістившись на край схилу;
- у місцях масового катання потрібно строго виконувати вимоги знаків обмеження, вказівки працівників рятувальної служби, лижного патруля та канатних доріг;
- будь-який лижник, що став свідком або співучасником нещасного випадку, обов'язково повинен підтвердити свою особу [4; 5, с. 60].

Окрім безпеки туристів, у гірськолижному туризмі вагому роль відіграє безпека туристичних підприємств та дестинацій. Відомо, що гірськолижний туризм є переважно сезонним, а тому суттєво залежить від погодних умов на певній території. Відповідно, ризики отримання збитків туристичними підприємствами, що спеціалізуються на наданні послуг, пов'язаних із

відпочинком на гірськолижних курортах, є досить високими.

Водночас значна ресурсозалежність гірськолижного туризму зумовлює також досить інтенсивний його вплив на екосистеми гірських територій. Із одного боку, такий вплив викликаний антропогенною діяльністю, що пов'язана із розширенням площ та інтенсифікацією розвитку гірськолижних курортів, з іншого – деструктивного впливу зазнають безпосередньо ландшафтні одиниці гірських схилів, на яких формуються гірськолижні траси та інша інфраструктура.

На наш погляд, незважаючи на те, що першочергове значення для безпеки гірськолижного туризму має безпека туристів, усі три згадані нами складові повинні розглядатися як елементи єдиної системи. Можемо констатувати, що саме такий комплексний підхід до досліджень безпеки гірськолижного туризму є перспективним у вітчизняній науці, а його розробка дозволить сформувані теоретичні основи та методичну базу гарантування безпеки у гірськолижному туризмі у нашій державі на якісно новому рівні.

Список використаних джерел:

1. Масляк, П.О. Рекреаційна географія [Текст]: навч. посіб. / П.О. Масляк. – К.: Знання, 2008. – 343 с.
2. Вимоги безпеки на гірськолижних трасах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://donlegion.com/index.php?aid=50>. – Заголовок з екрану.
3. Правила поведінки на лижних трасах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bukovel.com/rules>. – Заголовок з екрану.
4. Техніка безпеки під час катання на гірських лижах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.tourclub.com.ua/uk/info/usefull-info/safety-instructions/ski_tours_accident_prevention. – Заголовок з екрану.
5. Як відпочити без шкоди для здоров'я // Надзвичайна ситуація. – 2009. – №2. – с. 60-61.